

Lentner Csaba

A polgári értékek szolgálatában

In the Service of Citizens

ÖSSZEFOGLALÁS

Horváth János életregénye, Zsiros Mária és Menyhárt Ferenc által íródott, *Az élet sava-borsa* a fellelhető dokumentumokra és rengeteg személyes beszélgetésre építve tárja eléink a közel egy évszázados, lebilincselően izgalmas, fordulatokban gazdag életutat. Csúri Ákos *Két pogány közt – törhetetlenül* című könyvében kimondottan Horváth János országgyűlési képviselői pályafutását veszi górcső alá. A két kötet forrásértékű és a történettudomány számára is jelentős emlékei tárulnak az olvasó elé, melyből kitűnik a nemzetért és hazáért mindenkor felelősséget érző ember politikai hitvallása.

Kulcsszavak: interjúkötet, gazdaságpolitika, 20. századi történelem

SUMMARY

The book entitled *Az élet sava-borsa* [Salt of Life] is a fascinating life story, rich in

incredible turns of events and spanning nearly a century, written by Mária Zsifros and Ferenc Menyhárt on the basis of documents and numerous personal talks with János Horváth, the youngest Member of Parliament in 1945 and the oldest one between 2003 and 2014, sentenced to death during WWII and sentenced to 4 years of forced labour after the 1956 Revolution, former professor at the Butler University and visiting researcher at the Columbia University, USA. The other book entitled *Két pogány közt – törhetetlenül* [Between Two Pagans – Unbowed] also tackles the life of János Horváth. The two books present the reader with memories of historical significance, revealing the political credo of a person who has always felt responsibility for his nation and his homeland.

Keywords: book of interviews, economic policy, history of the 20th century

PROF. DR. LENTNER CSABA egyetemi tanár, a Nemzeti Közszerológiai Egyetem Közpénzügyi Kutatóintézetének vezetője (Lentner.Csaba@uni-nke.hu).

A közelmúltban mutatták be azt a kortörténeti dokumentumnak tekinthető két kötetet, mely Horváth János professzor, politikus fordulatos életét rajzolja elénk. Zsiros Márta és Menyhárt Ferenc társszerzők *Az élet sava-borsa* címet viselő kötetükben hozzáértő stílusban öntötték irodalmi formába a Horváth Jánossal folytatott beszélgetések nyomán feltáruló, változatos élettörténetet. A lebilincselően sodró lendületű és tág perspektívát nyitó könyvben egy rendkívül gazdag életpálya fordulatait izgulhatják végig az olvasók. A főszereplő, akit Cecén a szomszédjuk, Illyés Gyula nagyanja tanított írni-olvasni, később Budapestre került, 1944-ben bebörtönzi a Gestapo, a nyilasok halálra ítélik, majd kiszabadul. 1945-ben a kommunisták bátyjának számító Angyalföldön legyőzi a nemzetgyűlési választásokon a vele egy kerületben induló Kádár Jánost, képviselő lesz a Kiszgazdapárt színeiben, majd rövidesen ismét börtönbe kerül a Magyar Testvéri Közösség tagjaként, koholt vádak alapján. Amikor 1950-ben kiszabadul, még mindig csak 29 éves. 1956 októberében a Magyar Forradalmi Gazdasági Tanács tagjaként vesz részt a gazdasági kormányzat felállításában, de a szovjetek visszatérését követően előbb Bécsbe menekül, majd tovább az Egyesült Államokba. Itt végleg a tudomány mellé szegődik, és egyetemi tanárként megkezdí sok évtizedes tudományos pályáját.

A vidéki, paraszti-kisnemesi környezetből érkező és saját erejére támaszkodva bámulatos hazai és nemzetközi pályát befutó fiú története nemcsak a Dickens-féle *Szép remények* tökéletes ellentétjét adja, de egyúttal páratlan áttekintést nyújt a 20. századi magyar történelem fordulatairól is. Horváth János az 1956 előtti korszak számos fontos politikai sze-

replőjéről ad első kézből beszámolót. Később, már az Amerikai Egyesült Államok köztisztviselőként álló egyetemi tanáraként lesz vendégprofesszor Ferdinand Marcos elnök alatt a Fülöp-szigeteken, illetve látja vendégül többek között Göncz Árpádot a Butler Egyetemen. Először a 80-as években látogathatott haza egy-egy tudományos konferenciára, majd amerikai karrierje után, 1998-ban újra a magyar parlament tagja lett, és az egyetemi-akadémiai világból hozott közgazdaság-tudományi szakértelme jogán a rendszerváltás utáni politikai-gazdasági átalakulásból ismét tevőleges részt vállalt.

A másik bemutatott kötet, Csúri Ákos *Két pogány közt – törhetetlenül* című, szép kivitelezésű, kemény táblás könyve rendhagyó műfajú: egyrészt a Horváth Jánossal készült interjúkat fűzi egybe, másrészt több jelenlegi politikus és közéleti szereplő, a politikai paletta minden oldala megszólal benne (a kereszténydemokrata Semjén Zsolt, a polgári értékrendű Kövér László, a liberális Szent-Iványi István, a baloldali Hiller István), egy-egy kiragadott emléket közreadva a nagy formátumú kiszgazda politikusról. A kötethez az előszót Magyarország miniszterelnöke, Orbán Viktor írta. Az interjúk és az emlékezések mellett szemezgethetünk Horváth János parlamenti felszólalásaiból is.

Egy-egy korosodó emberrel készített életútinterjú kapcsán a szerzők gyakran hirdetik, hogy könyvük műfaja „személyes történelem”. Amiből a személy is, meg a történelem is (hiszen minden egyes napunk a történelem nagy egészének része) stimmel, ám a kettő valahogy mégsem fér össze. Ezzel a könyvvel más a helyzet: aki végigélte a történelem viharait, hogy aztán 1998-ban hazajöjjön, és megalapozza napjaink sikeres gazda-

ságpolitikáját, és immáron országgyűlési képviselőként szolgálja hazáját 2014-ig, nos, annak kapcsán, aki mindezt megélte és véghez vitte, beszélhetünk személyes történelemről.

Humorral bőségesen átítatott életút-elbeszélés ez a könyv, melyből gyermekeink, unokáink hitelesen megismerhetik a 20. század magyarságának történetét. Bár a könyv nem tankönyvnek készült, olvasmányossága biztosan további és hiteles kutakodásra ösztönzi a felnövő generációt. Egy kivételes egyéniség, sokoldalú, széles körű és magasszintű műveltségű ember meséli el a valós történetét, és véleményezi a jelen szereplőit is. Mondatait nem lehet egyetlen legyintéssel elintézni.

Sokkal inkább annak felvétele, ami őt élete eddigi 97 évében jellemezte: az alázat.

Bár a könyv az életút fényében nem tűnik vaskosnak, de a szövegeknek súlyuk van. Újraolvasandó, hogy megértsük: miért tartunk ma ott, ahol tartunk.

Horváth János Cecén született, 1921. november 7-én. 1945 és 1947 között nemzetgyűlési, majd 1998 és 2014 között országgyűlési képviselő volt. 2003 és 2014 között a legidősebb képviselő és ebből adódóan az Országgyűlés korelnöke is volt. Az 1956-os forradalom leverése után emigrálni kényszerült. Előbb Strasbourghban a Magyar Forradalmi Tanács egyik

szervezője, majd New Yorkban a Kossuth Alapítvány egyik létrehozója lett. 1958 és 1966 között közgazdaságtant hallgatott a Columbia Egyetemen, ahol meg is szerzte közgazdaság-tudományi doktorátusát. Amerikai tanulmányainak befejezése után az egyetem oktatója, majd 1968-tól a Butler Egyetem közgazdászprofesszora lett. Kutatási területe az infláció, a munkanélküliség, az agrárszféra és a növekedés témakörét ölelte fel.

A rendszerváltás után a Corvinus Egyetemen tartott előadásokat. 1992-ben a Republikánus Pártjelöltje volt Indiana 10. számú választókerületében. 1998-ban, Orbán Viktor kérésére elvállalta a Fidesz gazdaságpolitikai bizottságának vezetését. Az 1998-as országgyűlési választáson a Fidesz országos listájáról bejutva 51 év után újra parlamenti mandátumot szerzett, ahogy 2002-ben és 2006-ban is. 2011-ben megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztjét. Jelentősebb írásai, könyvei: *A Theory of Institutional Inflation; Grants Economics; Tiltott történelmünk, 1945–1947; The legacy of the 1956 Hungarian revolution; Élő történelem.*

Zsiros Mária – Menyhárt László (2018): *Az élet sava-borsa. Horváth János életregénye. L'Harmattan, Budapest, 272 oldal; Csúri Ákos (2018): Két pogány közt – törhetetlenül (Horváth János és az ország háza). Cvikker Média, Budapest, 246 oldal.*